
ЕКОНОМІКА ТА ЕКОЛОГІЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ

УДК 332.2

<https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.02.04>

СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОГО АГРАРНОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

КУПРІЯНЧИК І.П., доктор економічних наук

E-mail: Kupriyanchik@ukr.net

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Анотація. Стаття присвячена питанням взаємозв'язку економічного розвитку та екологічної безпеки довкілля.

Стосовно аграрного землекористування забезпечення екологічної безпеки передбачає оптимізацію організації землекористування та процесу використання земель на основі екологічних обмежень забруднення довкілля і сільськогосподарської продукції. Перш за все, відповідно до екологічних обмежень визначаються можливості експлуатації природних ресурсів та врахування особливостей агроєкосистем (природно-кліматичні умови, водні ресурси, рельєф місцевості, структура земельних угідь та ґрунтів, рівень ерозії земель тощо) для вирішення проблем забезпечення продовольчої безпеки. На їх основі здійснюється екологічно збалансована експлуатація агроєкосистем через формування екологобезпечних землекористувань, що передбачають оптимізацію господарської діяльності аграрних товаровиробників з урахуванням екологічних обмежень.

У статті з'ясовано сутність і значення екологобезпечного аграрного землекористування в сільському господарстві, запропоновано підхід до визначення сутності екологобезпечного аграрного землекористування як процесу використання земель в аграрному секторі економіки, за якого забезпечується запобігання небезпеки для здоров'я людини, попередження погіршення екологічного стану агроєкосистем та деградації земельних ресурсів, а також їх стійкість до екологічних загроз та ризиків. Визначено роль екологобезпечного аграрного землекористування в забезпеченні сталого розвитку сільських територій та напрями впливу взаємодії екологічної та економічної складових безпеки аграрного землекористування

Ключові слова: Екологобезпечне аграрне землекористування, сільське господарство, економічний розвиток, сталий розвиток..

Постановка проблеми.

Соціально-економічний розвиток будь-якої країни в сучасному світі визначається, насамперед, продовольчою безпекою, в зв'язку з чим проблема відтворення ресурсів агросфери та сталого розвитку аграрного сектора економіки в цілому є вагомим ланкою державної політики.

За нинішніх реалій розвитку економічних відносин, що відзначаються трансформацією соціально-економічних зв'язків, інституту права власності, виробничих структур, виняткової уваги потребує подальше поліпшення відносин у сфері землекористування. При цьому використання земельних ресурсів як основного засобу аграрного виробництва та розміщення продуктивних сил сільських територій має базуватись на формальних інститутах та регламентувати земельні відносини в правах суб'єкта господарювання володіти, користуватися і розпоряджатися землею, а також його обов'язках забезпечувати охорону та відтворення земель, збереження їх родючості, дотримуватися екологічних норм і стандартів в сфері аграрного землекористування. Тому аграрна політика повинна формуватися з урахуванням вимог щодо екологічного використання земель сільськогосподарського призначення, відтворення родючості ґрунтів, запобігання їх деградації та погіршення якісних характеристик [13].

Отже, розуміння сутності та визначення ролі еколого безпечного аграрного землекористування є актуальними в контексті сталого розвитку сільських територій.

Мета статті. Обґрунтувати взаємозв'язок економічного розвитку та екологічної безпеки довкілля та

з'ясувати сутність і значення екологобезпечного аграрного землекористування в сільському господарстві.

Виклад основного матеріалу.

Необхідність вирішення питань екобезпеки обумовлена значною кількістю екологічних та суспільних небезпек, які можуть виникати внаслідок інтенсивного аграрного землекористування. Тому, об'єктивно, важливим та дієвим інструментом забезпечення сталого розвитку, на нашу думку, є формування системи екологобезпечного аграрного землекористування, що може бути орієнтиром для гарантування належного рівня життя людей, стану агроєкосистем та повинно задовольняти, насамперед, безпечно ведення дозволеного виду господарської діяльності. (рис.1).

Фактично йдеться про спроможність протидіяти впливу несприятливих екологічних чинників, у тому числі природнім катаклізмам, а також спроможність запобігти чи мінімізувати виробничі спади. Водночас, збалансований розвиток у контексті розвитку сільських територій передбачає захист визначених обсягів особливо цінних сільгоспугідь або, у випадку їх скорочення, підтримання (нарощення) обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, ресурсного потенціалу земель.

Отже, сталий розвиток сільських територій в ринкових умовах господарювання неможливий без формування екологобезпечного аграрного землекористування. В цілому зміст системи екологобезпечного аграрного землекористування повинен передбачати збалансований розподіл та ефективність використання земель у структурі загальної агроєкологічної

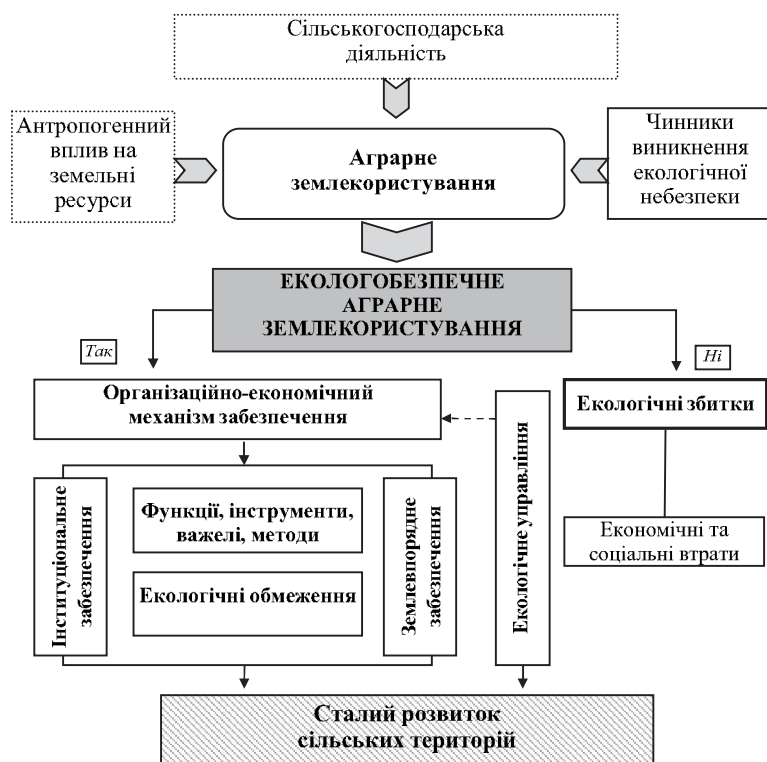

Рис. 1. Роль екологобезпечного аграрного землекористування в забезпеченні сталого розвитку сільських територій

Джерело: адаптовано автором за [6; 22].

системи, підтримку, охорону (профілактика деградаційних процесів) та покращення первинних якостей сільгоспземель (збільшення рівня ґрунтової родючості).

Екологічну безпеку нерідко вживають у значенні захищеності, розуміючи її як стан, згідно якого гальмується поява прихованих небезпек певного об'єкта або ж істотно скорочуються їх несприятливі ефекти. Окрім того, захищеність передбачає реалізацію визначених ініціативних та дієвих заходів. Тож, положення теорії безпеки орієнтовані на опір загрозам, або інакше – на вчасне виявлення потенційних небезпек та реалізацію системи заходів

щодо попередження негативних екологічних індикацій таких загроз [7]. З метою забезпечення екологобезпечного аграрного землекористування необхідним є запровадження низки заходів щодо організації безпечних режимів процесу використання земель, що враховують біологічні особливості ґрунтів та рослин, а також природно-кліматичні умови територій [20]. Також необхідною умовою забезпечення захисту земель сільськогосподарського призначення від можливих екологічних загроз та ризиків обов'язковим є дотримання вимог щодо раціональної організації земельних угідь та структури посівних площ. Питання забезпечення екологіч-

ної безпеки передбачає, що організація аграрного землекористування має враховувати всі чинники, що впливають на стан земель і довкілля, а також на сталий розвиток агроєкосистем в цілому [8, с. 167].

Наступний етап розвитку поняття безпеки обумовлено стрімким розвитком технологій, що застосовуються людиною в процесі життєдіяльності, в якому поняття безпеки отримує техногенне вираження. І нарешті, сучасний етап, окрім вказаних ознак, включає ще одну, нову ознаку – екологічну [1]. Таким чином, еволюція окреслених загроз для безпечного функціонування та життєдіяльності окремої людини та суспільства в цілому зрештою спричинює появу екологічних загроз в сфері землекористування та формує таке поняття, як «екологічнобезпечне аграрне землекористування».

Водночас, погляди низки науковців щодо формулювання даного визначення доволі розмаїті, що призвело до розрізненості підходів стосовно тлумачення змістовного наповнення цього терміну. Крім того, забезпечення процесу екологічнобезпечного землекористування передбачає врахування низки інших понять, які так чи інакше пов'язані з цією категорією, зокрема: «раціональне землекористування», «екологічно збалансоване землекористування», «стале землекористування», «збалансоване землекористування» тощо. Також варто відмітити вживання низки, на нашу думку, «синонімів» терміну землекористування, а саме: «землевикористання», «використання земель», «використання земельних ресурсів».

Наприклад, у своїй роботі О.С. Будзяк[4] дає визначення поняттю екологічнобезпечне використання земель, як «територіально-просторове вико-

ристання землі у балансокруговому процесі взаємовідносин земля-користувач, у межах ємності екосистем, за умов, які гарантують стан їх захищеності та недопущення незворотних екологічних процесів на землі». Л.Є. Купінець та О.В. Жавнерчик[11] визначають екологічну безпеку аграрного землекористування, як «процес при якому забезпечується мінімізація впливу контрольованих небезпек (антропогенні, природно-деструктивні: ерозії, карст тощо) та стійкість до неконтрольованих (екстремальні природні процеси і явища, техногенно-аварійні) зі збереженням спроможності агроєкосистем до відновлення».

І.В. Власенко «еколого-безпечне землекористування» в широкому розумінні трактує, як екологічне оздоровлення земельних ресурсів при одночасному забезпеченні продовольчої безпеки [5].

Р.Б. Таратула трактує екологічнобезпечне сільськогосподарське землекористування в широкому розумінні, «як екологічне оздоровлення навколишнього середовища при одночасному забезпеченні продовольчої безпеки». У вузькому розумінні екологічнобезпечне сільськогосподарське землекористування вона визначає, «як розробку й впровадження системи технологічних, економічних і правових заходів щодо економічно вигідного використання сільськогосподарських земель, збереження й відтворення їхнього продуктивного потенціалу» [17].

Сьогодні вчені, які досліджують питання «екологічнобезпечного землекористування», більше уваги приділяють його екологічній складовій [10, с. 140-141; 14; 18, с. 92-93]. Однак, сам термін землекористування передбачає, що основною метою цього процесу є отримання суспільного ефекту, що без

врахування економічної складовою є неможливим. Тому дослідження сучасної господарської діяльності аграрних землеволодільців і землекористувачів мають базуватися на вивченні критеріїв максимально можливого соціально-економічного ефекту за умов дотримання екологічних вимог.

Отже, розбіжність підходів до визначення сутності поняття «екологічно безпечного аграрного землекористування» зумовлено відсутністю чітко сформульованої концепції його формування, а також недостатнім організаційно-економічним забезпеченням цього процесу.

На сьогодні статтею 50 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» встановлено визначення поняття екологічної безпеки: «Екологічна безпека – це є такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей» [16]. При цьому, цією ж статтею регламентовано, що екологічна безпека гарантується усім громадянам України шляхом здійснення широкого комплексу заходів.

Проектуючи вимоги екологічної безпеки на формування сільськогосподарського землекористування, у першу чергу треба зазначити, що Законом України «Про охорону земель» встановлено, що одним з основних принципів державної політики у сфері охорони земель є «пріоритет вимог екологічної безпеки у використанні землі як просторового базису, природного ресурсу і основного засобу виробництва» [15]. Також, з метою забезпечення екологічної безпеки громадян України здійснюється нормування та стандартизація у галузі охорони земель та відтворення родючості ґрунтів.

Трактування змістовної сутності

поняття «екологічно безпечного аграрного землекористування» вбачається доцільним через розуміння його як становища безпечності життєво необхідних суспільно-особистісних інтересів та довілля відповідних сільських територій, спрямоване на захист від можливих та потенційних загроз і ризиків, спричинених недотриманням регламентів аграрного землекористування. Поняття екологічної безпечності через призму економічної доктринальної приналежності варто розуміти як упорядковану систему взаємин між суб'єктами господарювання та жителями відповідної території щодо раціонального використання природних ресурсів і забезпечення якісного стану довкілля. Окремі напрями впливу та взаємодії екологічної та економічної складових безпеки аграрного землекористування подано на рис. 2.

Питання оцінки екологічної безпеки аграрного землекористування варто вивчати винятково з огляду на концептуальні домінанти такої безпеки, де визначальним орієнтиром є якісні характеристики агроєкосистем, які забезпечуються дотриманням її ключової функції – можливості самостійного відтворення й відновлення. У цьому зв'язку, найбільш доцільно використовувати вплив антропогенного навантаження аграрного землекористування на біосферу та його рівень, що в решті решт відображається на відтворувальній здатності агроєкосистеми.

Враховуючи різні концепції взаємозв'язку економічного розвитку та екологічної безпеки довкілля (сталості, збалансованості, раціональності тощо), а також з огляду на особливості сільськогосподарської галузі, сутність екологічно безпечного аграрного землекористування можна трактува-

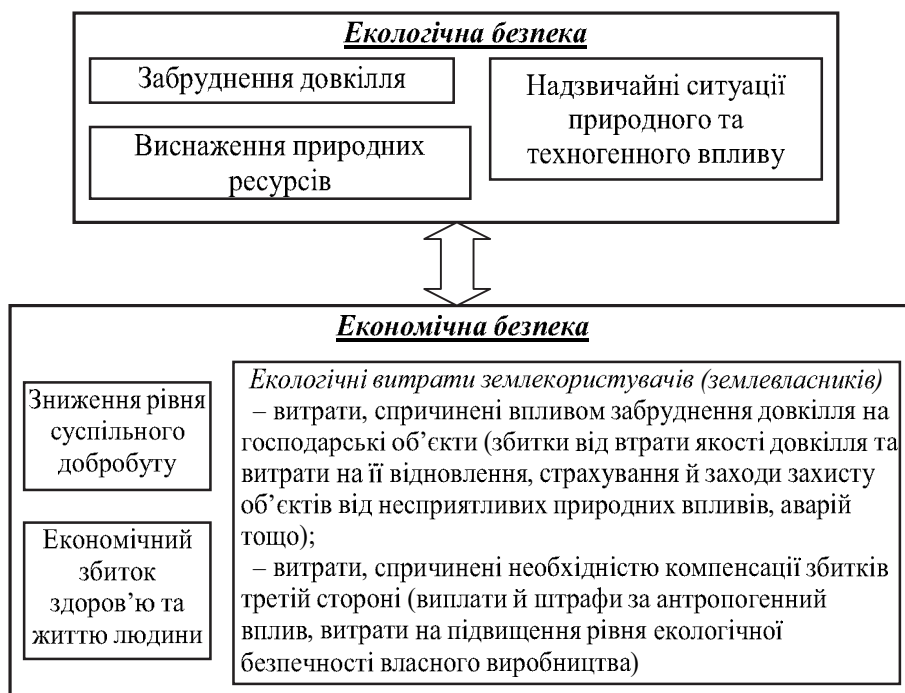

Рис. 2. Напрями впливу взаємодії екологічної та економічної складових безпеки аграрного землекористування

Джерело: сформовано автором на основі [2; 3; 9; 13; 20].

ти як процесвикористання земель, за якого гарантується запобігання небезпеки для здоров'я людини, попередження погіршення екологічного стану агроєкосистем та деградації земельних ресурсів, а також їх стійкість до екологічних загроз та ризиків.

Висновки.

Виходячи з наведеного визначення процес екологобезпечного аграрного землекористування обов'язково передбачає формування екологобезпечних аграрних землеволодінь і землекористувань, тобто таких, які дають змогу гарантувати екологічну безпеку за своїми просторовими (розміщення, площа, конфігурація, структура та

склад угідь) та господарськими (технології, техніка, засоби виробництва тощо) параметрами, при цьому забезпечивши максимальну ефективність виробництва. Отже, впорядкування існуючих землеволодінь і землекористувань в напрямі гарантування екологічної безпеки має розглядатися не ізольовано, а в загальній системі аграрного землекористування, так як формування нового господарюючого суб'єкта може зачіпати низку інших господарств чи власників земель.

Список використаних джерел

1. Атаманюк О.П. Удосконалення територіального землеустрою земель сільськогосподарського призначення // Вісник

- Житомирського національного агроекологічного університету. 2013. № 1–2(2). С. 45–52.
- Бавровська Н.М., Мартин А.Г. Еколого-економічне обґрунтування раціонального землекористування територіальних соціально-природних комплексів регіону: наук. моногр. К.: Медінформ, 2012. 307 с.
 - Барвінський А. Еколого-економічні аспекти формування сталого сільськогосподарського землекористування в ринкових умовах // Землевпорядний вісник. 2013. № 2. С. 50–53.
 - Будзьяк О.С. Екологічно безпечне використання земель: теоретичні та практичні аспекти: монографія. К.: Аграр Медіа Груп, 2011. 326 с.
 - Власенко І.В. Еколого-економічна безпека розвитку агросфери України: монографія. Вінниця: ПП «Едельвейс і К», 2011. 388
 - Добряк Д.С., Кузін Н.В. Еколого-економічне оцінювання процесів, що спричинюють деградацію земельних ресурсів // Збалансоване природокористування. 2016. № 2. С. 105–113.
 - Екологічна і природно-техногенна безпека України в регіональному вимірі: [монографія] / М.А. Хвесик, А.В. Степаненко, Г.О. Обиход та ін. За науковою редакцією д.е.н., проф., академіка НААН України М.А. Хвесика. К.: ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2014 р. 340 с.
 - Єременко Д.В. Екологічна безпека – необхідна вимога функціонування АПК України // Науковий вісник аграрної науки Причорномор'я Миколаївської державної аграрної академії. У 2-х т. Т. 1. Миколаїв: МДАУ, 2001. С. 165–167.
 - Калінчик М.В. Наукові основи економічної адаптації сільського господарства до навколишнього середовища. К.: РВПС НАН України, 1997. 263 с.
 - Кривов В.М. Науково-методичне обґрунтування екологічно-безпечних землекористувань: дис. ... д-ра с-г. наук: 03.00.16; К.: Інститут агроекології НААН, 2008. 538 с.
 - Купінець Л.Є., Жавнерчик О.В. Екологічна безпека аграрного землекористування: теорія і механізми забезпечення: монографія. Одеса: ІПРЕД НАНУ, 2016. 316 с.
 - Купріянич І.П., Дорош О.С. Інформаційно-методичне забезпечення еколого-безпечного використання сільськогосподарських угідь. Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 5. С. 69–70.
 - Купріянич І. П. Теоретико-методологічні засади організаційно-економічного забезпечення екологічно безпечного аграрного землекористування. Ефективна економіка. 2020. № 3. – URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8276>
 - Організація сільськогосподарського використання земель на ландшафтно-екологічній основі: монографія / [П.Г. Казьмір, Н.Є. Стойко, М.В. Дроздяк та ін.]; за заг. ред. проф. П.Г. Казьміра. Львів: Сполом, 2009. 254 с.
 - Про охорону земель: Закон України від 19 червня 2003 р. № 962-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 39. Ст. 349.
 - Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1264-XII від 25.06.1991 [Електронний ресурс]: Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/> (дата звернення: 14.05.2021).
 - Таратула Р.Б. Інформаційне забезпечення системи збалансованого землекористування в Україні: монографія. Львів: ТОВ «Галицька видавнича спілка», 2019. 304 с.
 - Третяк А.М. Екологія землекористування: теоретико-методологічні основи формування та адміністрування. Херсон: Грін Д.С., 2012. 440 с.
 - Ульянченко О.В., Петренко О.Я., Миргород М.М. Організація земельних угідь на агроландшафтній основі: еколого-економічні аспекти: монографія. Харків: Смуґаста типографія, 2015. 236 с.
 - Шворак А., Євсюков Т. Способи та методи консолідації земель сільськогосподарського призначення // Економіст. 2014. № 8. С. 44–48.

21. Шкуратов О.І. Організаційно-економічні основи екологічної безпеки в аграрному секторі України: теорія, методологія, практика: [монографія]. К.: ДКС Центр, 2016. 356 с.

Reference

1. Atamanyuk O.P. (2013) Udoskonalennya terytorial'noho zemleustroyu zemel' sil's'kohospodars'koho pryznachennya [Improvement of territorial land management of agricultural lands] V isnyk Zhytomyrs'koho natsional'noho ahroekolohichnoho universytetu. 1–2(2), 45–52.
2. Bavrovs'ka N.M., Martyn A.H. (2012) Ekoloho-ekonomichne obgruntuvannya ratsional'noho zemlekorystuvannya terytorial'nykh sotsial'no-pryrodnykh kompleksiv rehionu: nauk. monohr. [Ecological and economic substantiation of rational land use of territorial social and natural complexes of the region: science. monograph], [in Ukrainian], Kyiv, 307
3. Barvins'kyy A. (2013) Ekoloho-ekonomichni aspekty formuvannya staloho sil's'kohospodars'koho zemlekorystuvannya v rynkovykh umovakh [Ecological and economic aspects of the formation of sustainable agricultural land use in market conditions]. Zemlevporyadnyy visnyk.2. 50-53.
4. Budzyak O.S. (2011) Ekolohobezpechne vykorystannya zemel': teoretychni ta praktychni aspekty: monohrafiya. [Ecologically safe use of lands: theoretical and practical aspects: monograph], [in Ukrainian], Kyiv, 326
5. Vlasenko I.V. (2011) Ekoloho-ekonomichna bezpeka rozvytku ahrosfery Ukrainy: monohrafiya. [Ecological and economic safety of development of agrosphere of Ukraine: monograph] , [in Ukrainian], Vinnytsya, 388
6. Dobryak D.S., Kuzin N.V. (2016) Ekoloho-ekonomichne otsynuyannya protsesiv, shcho sprychynnyuyut' dehradatsiyu zemel'nykh resursiv [Ecological and economic assessment of processes that cause degradation of land resources] Zbalansovane pryrodokorystuvannya.2. 105-113.
7. Khvesyuk M.A.(2014) Ekolohichna i pryrodno-tekhnohenna bezpeka Ukrainy v rehional'nomu vymiri [Ecological and natural-technogenic safety of Ukraine in the regional dimension: monograph] Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannya ta staloho rozvytku NAN Ukrainy, 340
8. Yeremenko D.V. (2001) Ekolohichna bezpeka – neobkhidna vymoha funktsionuvannya APK Ukrainy [Ecological safety is a necessary requirement for the functioning of the agro-industrial complex of Ukraine] Naukovyy visnyk ahraryoi nauky Prychornomor'ya Mykolayivs'koyi derzhavnoyi ahraryoi akademiyi. Mykolayiv,165–167.
9. Kalinchyk M.V. (1997) Naukovi osnovy ekonomichnoyi adaptatsiyi sil's'koho hospodarstva do navkolyshn'oho sere-dovyshcha. [Scientific bases of economic adaptation of agriculture to the environment] [in Ukrainian] ,263.
10. Kryvov V.M. (2008) Naukovo-metodychne obgruntuvannya ekolohichno-bezpechnykh zemlekorystuvan'. [Scientific and methodical substantiation of ecologically safe land uses] [in Ukrainian], 538.
11. Kupinets' L.YE., Zhavnerchyk O.V. (2016) Ekolohichna bezpeka ahraryoho zemlekorystuvannya: teoriya i mekhanizmy zabezpechennya: monohrafiya. [Ecological safety of agrarian land use: theory and mechanisms of maintenance: monograph], [in Ukrainian], 316, 149
12. Kupriyanchyk I.P., Dorosh O.S. (2012) Informatsiyno-metodychne zabezpechennya ekolohobezpechnoho vykorystannya sil's'kohospodars'kykh uhid'. Investytsiyi: praktyka ta dosvid. 2012. № 5. S. 69– 70.
13. Kupriianchyk, I. (2020), "Theoretical and methodological foundations of the or-

- ganizational and economic support of ecologically safe agricultural land use”, *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 3, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8276>
14. Kaz'mir P.H., Stoyko N.Y.(2009) Orhanizatsiya sil's'kohospodars'koho vykorystannya zemel' na landshaftno-ekolohichniy osnovi: monohrafiya [Organization of agricultural land use on a landscape-ecological basis: monograph] [in Ukrainian], 254.
 15. Law of Ukraine on the about land protection № 962-IV. (2003, June 19). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.
 16. On the protection of the natural environment: Law of Ukraine (1991) Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua>
 17. Taratula R. B. (2019) Informatsiyne zabezpechennya systemy zbalansovanoho zemlekorystuvannya v Ukrayini: monohrafiya. [Information support of the system of balanced land use in Ukraine: monograph.], [in Ukrainian], 304.
 18. Tretyak A.M. (2012) Ekolohiya zemlekorystuvannya: teoretyko-metodolohichni osnovy formuvannya ta administruvannya. [Ecology of land use: theoretical and methodological bases of formation and administration] Kherson, [in Ukrainian], 440.
 19. Ul'yanchenko O.V., Petrenko O.YA., Myrhorod M.M. (2015) Orhanizatsiya zemel'nykh uhid' na ahrolandshaftniy osnovi: ekoloho-ekonomichni aspekty: monohrafiya. [Organization of land on an agro-landscape basis: ecological and economic aspects: monograph],Kharkiv, [in Ukrainian], 236 .
 20. Shvorak A., Yevsyukov T. (2014) Sposoby ta metody konsolidatsiyi zemel' sil's'kohospodars'koho pryznachennya [Methods and methods of consolidation of agricultural land]. *Ekonomist*, 44–48.
 21. Shkuratov O.I. (2016) Orhanizatsiy-no-ekonomichni osnovy ekolohichnoyi

bezpeky v ahrarnomu sektori Ukrayiny: teoriya, metodolohiya, praktyka [Organizational and economic bases of ecological safety in the agrarian sector of Ukraine: theory, methodology, practice], [in Ukrainian], 356.

Kupriyanchyk I.P.

THE ESSENCE AND ROLE OF ECOLOGICALLY SAFE AGRICULTURAL LAND USE IN AGRICULTURE

<https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.02.04>

Abstract. *The article focuses on the relationship between economic development and environmental security.*

With regard to agricultural land use, ensuring environmental security involves optimizing the organization of land use and land use process on the basis of environmental restrictions on environmental pollution and agricultural products. First of all, in accordance with environmental constraints, the possibilities of exploitation of natural resources and taking into account the peculiarities of agroecosystems (natural and climatic conditions, water resources, terrain, land and soil structure, land erosion, etc.) are determined to solve food security problems. On their basis, ecologically balanced operation of agroecosystems is carried out through the formation of ecologically safe land uses, which provide for the optimization of economic activity of agricultural producers, taking into account environmental constraints.

The article clarifies the essence and significance of ecologically safe agricultural land use in agriculture, proposes an approach to defining the essence of ecologically safe agricultural land use as a process of land use in the agricultural sector of the economy, which prevents the danger to human health, degradation of land resources, as well as their resilience to environmental threats and risks. The role of ecologically safe agrarian land use in ensuring

sustainable development of rural areas and directions of influence of interaction of ecological and economic components of safety of agrarian land use are defined

Keywords. Ecologically safe agricultural land use, agriculture, economic development, sustainable development.

Куприянич И.П.

СУЩНОСТЬ И РОЛЬ ЭКОЛОГОБЕЗОПАСНОГО АГРАРНОГО ЗЕМЛЕПОЛЬЗОВАНИЯ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

<https://doi.org/10.31548/zemleustriy2021.02.04>

Аннотация. Статья посвящена вопросам взаимосвязи экономического развития и экологической безопасности окружающей среды. Относительно аграрного землепользования обеспечения экологической безопасности предусматривает оптимизацию организации землепользования и процесса использования земель на основе экологических ограничений загрязнения окружающей среды и сельскохозяйственной продукции. Прежде всего, согласно экологических ограничений определяются возможности эксплуатации природных ресурсов и учета особенностей агроэкосистем (природно-климатические условия, водные ресурсы, рельеф местности, структура земельных

угодий и почв, уровень эрозии земель и т.д.) для решения проблем обеспечения продовольственной безопасности. На их основе осуществляется экологически сбалансированная эксплуатация агроэкосистем через формирование экологобезопасных землепользования, предусматривающие оптимизацию хозяйственной деятельности аграрных товаропроизводителей с учетом экологических ограничений.

В статье, так же выяснено сущность и значение экологобезопасного аграрного землепользования в сельском хозяйстве, предложен подход к определению сущности экологобезопасного аграрного землепользования как процесса использования земель в аграрном секторе экономики, при котором обеспечивается предотвращение опасности для здоровья человека, предупреждения ухудшения экологического состояния агроэкосистем и деградации земельных ресурсов, а также их устойчивость к экологическим угрозам и рискам. Определена роль экологобезопасного аграрного землепользования в обеспечении устойчивого развития сельских территорий и направления влияния взаимодействия экологической и экономической составляющих безопасности аграрного землепользования.

Ключевые слова. Экологобезопасное аграрное землепользование, сельское хозяйство, экономическое развитие, устойчивое развитие.